

УДК 338+351.863(477)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*Г. Ю. Дарнопих, кандидат економічних наук, доцент
Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого*

Досліджено стан і перспективи розвитку нафтогазового комплексу як головної сфери забезпечення енергетичної безпеки держави у світі трансформаційних і глобалізаційних перетворень. Зазначено основні проблеми у сфері управління паливно-енергетичного комплексу та шляхи їх розв'язання.

Ключові слова: *нафтогазовий комплекс, енергетична безпека, паливно-енергетичний комплекс, альтернативна енергетика, відновлювальні енергоджерела.*

Постановка проблеми. Перехід до інноваційної моделі розвитку національної економіки потребує вирішення низки невідкладних питань, серед яких чільне місце посідає підвищення рівня енергетичної безпеки держави.

Трансформаційні та глобалізаційні процеси супроводжуються загостренням існуючих і появою нових суперечностей, наслідком яких є збільшення кількості загроз, їх динаміки, масштабів негативних наслідків, ускладнення зв'язків між ними та впливу на систему управління паливно-енергетичним комплексом (ПЕК) країни. Тому вдосконалення діючих і розроблення нових механізмів стратегічного управління енергетичною безпекою України визначальним чином впливає на підвищення конкурентоспроможності і взагалі життєздатності національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням забезпечення енергетичної безпеки приділяють увагу як українські, так і російські вчені та практики. В Україні ці проблеми досліджують Ю. Архангельський, З. Варналій, Г. Вороновський, В. Геєць, М. Гончар, Б. Кваснюк, М. Кулик, І. Недін та ін. [1; 7; 10; 12; 16]. Серед російських учених слід назвати Л. Гончаренка, В. Крюкова, В. Маршака та ін. [11;14].

Останнім часом здебільшого досліджуються такі аспекти енергетичної безпеки, як підходи різних шкіл до проблем ПЕК [18], а також економіко-правові та інституціональні питання. Вчені відзначають недосконалість державних програм у сфері управління ПЕК. Вибір пріоритетів не обґрунтовується балансовими розрахунками, що не дає змоги визначити напрями найефективнішого використання ресурсів [8]. Звертається увага на неефективність існуючої інституціональної структури нафтогазового сектору [14]; практику «ручного» керування грошовими потоками в ПЕК; стрімке погіршення фінансового стану підприємств ПЕК унаслідок надмірного тиску податкової системи та продовження практики безоплатного споживання палив-

но-енергетичних ресурсів; недоліки і прорахунки цінової політики в галузях ПЕК; порушення екологічних стандартів, а також недосконалість законодавства [6].

Не з усіма висновками фахівців можна погодитися. На наш погляд, не можна однозначно стверджувати, що «протягом останнього часу зберігається позитивна тенденція щодо росту основних показників діяльності галузей ПЕК» [13, с. 158], і про це йтиметься далі.

Крім того, чимало питань забезпечення енергетичної безпеки держави в сучасних умовах як теоретичного, так і прикладного характеру лишаються нерозробленими.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження сучасного стану і напрямів удосконалення системи забезпечення енергетичної безпеки України, передусім шляхом оптимізації управління сферою ПЕК.

Вклад основного матеріалу. Для енергетичної безпеки України важливе значення має надійне функціонування нафтогазового комплексу. Це зумовлено залежністю економіки країни від імпорту вуглеводнів і державною монополією на імпорт, транспортування та зберігання газу; стратегічним значенням для держави власного видобутку вуглеводнів, ефективного і стабільного забезпечення газом, а також ефективного використання транзитного потенціалу; величиною доходів, що надходять у бюджет держави від транзиту вуглеводнів; підвищеною увагою в світі до питання постачання і транзиту вуглеводнів.

У рамках дослідження зазначених аспектів функціонування ПЕК фахівці відзначають посилення політичної складової в питаннях енергетичної безпеки України [6, с. 17; 15, с. 10]. Особливо яскраво це демонструє перманентний процес узгодження ціни на російський газ. Непрозорість і передбачуваність політичних рішень приводять до того, що вітчизняна економіка весь час перебуває у стресовому стані, а тема газопостачання постійно залишається вкрай неприємною для українських політиків. До того ж, як зазначає директор енергетичних програм центру НОМОС М. Гончар, після ліквідації дослідницьких структур РНБО України — Інституту проблем національної безпеки і Національного інституту проблем міжнародної безпеки макроаналізом загроз, пов'язаних із маніпулюванням енергоресурсними джерелами, практично припинили займатися [4, с. 9].

Ситуація ускладнюється активізацією використання монопольної влади російським газовим монополістом — «Газпромом». За даними МВФ, середня контрактна ціна російського газу в липні 2010 р. порівняно з аналогічним періодом 2009 р. зросла на 24,9 % — до 305,3 дол. за 1 тис. куб. м. Західні фахівці прогнозують подвоєння цін на газ на євrorинку до 2012 р. Кон'юнктурне послаблення щодо вартості експорту газу для України внаслідок політичних домовленостей 21 квітня 2010 р. у Харкові (доповнення до

контракту № КП від 19 січня 2009 р. про купівлю-продаж газу в 2009–2019 роках) лише частково розв’язує бюджетні проблеми України і фінансовий стан НАК «Нафтогаз України». Базові умови газового контракту залишаються незмінними, що дає можливість уряду Російської Федерації відновити дію експортного мита [3].

Потрібно звернути увагу і на одне із положень Енергетичної безпеки РФ, згідно з яким передбачається збільшити доходність і ефективність міжнародної діяльності російських паливно-енергетичних компаній без суттєвого збільшення обсягів експорту первинних енергоносіїв [22]. Це означає по суті, що «Газпром», незважаючи на посткризовий стан економіки ЄС, закладає алгоритм ескалації ціни (як мінімум — утримання її максимального рівня) при скороченні обсягів постачання. Наявність значного профіциту енергопотужностей дає йому можливість пропорційного обмеження поставок і непропорційних цінових коливань. Звідси впливає ймовірність нестабільності газових потоків, у тому числі транзитних.

Все це на тлі загальносвітових тенденцій до енергозбереження, забезпечення більш високого рівня енергоефективності, збільшення частки відновлюваних джерел енергії не дозволяє сподіватися на суттєве підвищення газоспоживання країнами ЄС. Тому плани щодо нарощування обсягів транзиту газу через вітчизняну газотранспортну систему (ГТС) є досить проблематичними.

За таких умов виглядає малоперспективною і позиція прихильників створення українсько-російського газотранспортного консорціуму, які сподіваються на залучення великих європейських енергетичних компаній до участі в інвестиційних проектах з модернізації і розвитку ГТС України. Взагалі, за даними Міжнародного енергетичного агентства, у світі спостерігається тенденція до зростання надлишкової потужності інфраструктури транспортування газу. Якщо в докризовому 2007 р. такий надлишок становив 12 %, то прогноз на 2015 р. — 27 % [4, с. 9].

Тим часом нестабільність міжнародних газотранспортних потоків продукує нестабільність газового бізнесу всередині країни. Відомо, що газ українського видобутку транспортується в загальному потоці газу, що імпортується, і транзитного газу. Падіння обсягів подавання транзитного газу автоматично призведе до проблем з подавання газу власного видобутку.

Енергетичною стратегією України на період до 2030 р. [9] передбачено забезпечення населення газом власного видобутку. Це завдання покладено на НАК «Нафтогаз України». Із структурних підрозділів цієї компанії газ видобувають ДК «Укргазвидобування», ВАТ «Укрнафта» та ДАТ «Чорноморнафтогаз», на які припадає близько 90 % сумарного видобутку газу в країні. Керівництво цих структур вважає, що встановлений рівень цін на газ власного видобутку не дозволяє накопичити необхідні фінансові ресурси для його суттєвого збільшення. Підприємства НАК «Нафтогаз України» експлу-

атують 233 газових, нафтових, газоконденсатних і нафтогазоконденсатних родовищ. Значна їх частка перебуває в завершальній стадії розроблення і характеризується складними геологічними і технологічними умовами експлуатації. Наприклад, близько 70 % родовищ, що їх розробляє ДК «Укргазвидобування», експлуатуються від 10 до 60 років і використані на 80 % [26].

Тому газодобувальники змушені здійснювати пошук і розвідування нових покладів на більш глибоких горизонтах як старих, так і нових родовищ, а це в свою чергу, потребує використання сучасних технологій пошуку, розроблення родовищ і видобутку вуглеводнів, залучення значних фінансових та матеріальних ресурсів.

Для збереження енергетичної незалежності держави в НАК «Нафтогаз України» передбачаються збільшення видобутку газу на суші, розвиток нафтогазодобуваючих підприємств і нарощування власних запасів вуглеводнів. По-перше, за рахунок нарощування обсягів, підвищення ефективності геофізичних досліджень і пошуково-розвіdkового буріння на перспективних площах і родовищах. По-друге, за рахунок уведення нових потужностей та інтенсифікації видобутку з існуючих родовищ. По-третє, за рахунок оновлення і модернізації парку бурового і нафтогазпромислового обладнання. По-четверте, шляхом участі в освоєнні нафтогазових ресурсів інших країн.

Для реалізації поставлених завдань потрібно збільшити обсяг капіталовкладень у пошук і розроблення нафтових родовищ. Наприклад, у США 30 найбільших нафтогазових компаній для буріння скважин на суші планують збільшити обсяг інвестицій в 2010 р. до 28,6 млрд. дол. (проти 26,0 млрд дол. у 2009 р.). При цьому в 2009 р. середньодобові експлуатаційні витрати на одну бурову установку склали від 10,45 до 22,0 тис. дол. [20, с. В1]. Взагалі, світовий досвід показує, що збільшення інвестицій в енергетику забезпечує в найближчій перспективі потреби зростаючої економіки, а скорочення інвестицій негативно впливає на енергетичну безпеку країни, гальмує зростання виробничих потужностей в середньостроковій перспективі (особливо це стосується довгострокових проєктів у нафтовій галузі), приводить до дефіциту постачання енергоресурсів споживачам, провокує падіння промислового виробництва, зростання цін, скорочення робочих місць і підвищення рівня інфляції. Про це яскраво свідчить вітчизняна практика господарювання. Наведені нижче дані таблиць 1 та 2 ілюструють деякі негативні тенденції в окремих галузях ПЕК.

Аналіз даних, наведених у таблицях, показує, що в 2008–2009 роках унаслідок відсутності інвестицій (не менш як 2 млрд. грн на рік (за планом) — в цінах 2005 р. — протягом п'яти років) відбулося різке падіння обсягів геолого-розвідувального і експлуатаційного буріння. Це стало однією з основних причин зниження видобутку газу в першому півріччі 2010 р. Крім того, починаючи з 2006 р., спостерігається тенденція до зменшення видобутку

Таблиця 1

Обсяги буріння і добуток запасів вуглеводнів в Україні

Показники	2007 рік	2008 рік	2009 рік
Обсяги геологорозвідувального буріння, Україна / НАК, тис. куб. м	254,3/174,4	240,3/168,6	216,9/154,4
Добуток запасів вуглеводнів, Україна / НАК, млн. т. у. п.	27,9/27,3	28,8/28,5	25,0/25,0
Обсяг експлуатаційного буріння в Україні, тис. куб. м	246,0	206,6	177,9

Джерело: НАК «Нафтогаз України» (<http://www.naftogaz.net/>)

Таблиця 2

Обсяги видобутку природного газу в Україні

Показники	2007 рік	2008 рік	2009 рік	6 міс. 2010 рік
Обсяг видобутку природного газу, Україна / НАК, млрд. куб. м	20,6/19,2	21,0/19,2	21,2/19,4	9,7/9,2
У тому числі обсяг видобутку побіжного нафтового газу, млрд. куб. м	0,95	0,87	0,74	0,22

Джерело: Мінпаливенерго (<http://www.mpe.kmu.gov.ua>), НАК «Нафтогаз України» (<http://www.naftogaz.net>), Держкомстат (<http://www.ukrstat.gov.ua>)

нафти і побіжного газу внаслідок суттєвого виснаження запасів вуглеводнів на основних родовищах і недостатнього добутку розвіданих покладів. І не випадково за розпорядженням Кабміну України від 29 грудня 2009 р. обсяг імпорту газу в 2010 р. має становити 27 млрд. куб. м [23].

Протягом тривалого часу газ в Україні був найдешевшим видом палива. Це, на думку практиків [2, с. В4], привело до того, що впровадження енергозаощаджувальних технологій і нових екологічно чистих видів палива стало неконкурентноспроможним. Негативним наслідком також стала зміна структури енергоспоживання в країні через зменшення використання вугілля, мазуту та інших видів альтернативного палива і, отже, знижувалися їх виробництво і розвиток відповідних галузей ПЕК.

До того ж, низькі ціни на вітчизняний газ негативно вплинули і на розвиток самої газової галузі, для якої внутрішній ринок став збитковим. Існуючі ціни і тарифи на газ не дозволяють покрити витрати на його видобуток, транспортування і реалізацію, витрати на модернізацію ГТС, вкладати кошти в розроблення нових родовищ, прокладення нових газопроводів, реконструкцію діючих потужностей. Вихід, на думку фахівців, — у реформуванні цінової політики та встановлення економічно обґрунтованих цін і тарифів на

природний газ. Це дасть змогу не тільки сформувати інвестиційний фонд для модернізації, розвитку і реконструкції нафтогазового комплексу, а й отримати певні кошти для закупівлі імпортного газу.

Суттєво поліпшити стан енергетичної безпеки держави здатне збільшення видобутку власного газу. В цьому плані перспективним вважається Чорноморській шельф України, прогнозовані ресурси якого складають 1,5–2,3 млрд тонн у. п. На сьогодні ступінь цього освоєння близько 3 %, а добовий видобуток не перевищує 2 млн. куб. м [21]. Однак перспективи розвитку нафтогазового видобутку в цьому регіоні пов'язані із освоєнням родовищ на глибині до 2200 м, що зумовлює значні фінансові і економічні ризики (запобігання ймовірності забруднення доквілля, займання і витоків вуглеводнів тощо). Для збільшення видобутку газу до 20 млрд. куб. м у найближчі 10 років потрібно не менше 25 млрд. дол. У наступні роки для підтримання такого рівня експлуатації щорічні витрати складатимуть понад 2,5 млрд. дол., а собівартість газу буде не менше 120 дол. за 1000 куб. м [21].

Сподіваючись на реалізацію зазначеного проекту, слід не забувати про ще одну проблему, яку потрібно розв'язувати не в останню чергу. Технічний ресурс майже всіх вітчизняних підприємств ПЕК з традиційної генерації енергоресурсів практично вичерпаний і потребує термінової реновації, кошти на яку в державі відсутні. За таких умов фахівці все більше пов'язують розв'язання проблем енергетичної безпеки України з альтернативною енергетикою [5; 16].

Про альтернативну енергетику на державному рівні йшлося ще в 90-х роках ХХ ст. У 1994 р. було ухвалено Закон України «Про енергозбереження», у 1995 р. — створено Держкомітет з питань енергозбереження, у 1997 р. — затверджено Державну програму енергозбереження. Але все це аж ніяк не вплинуло на зниження енергоспоживання і заміну імпортних енергоресурсів вітчизняними. Більш того, на тлі зниження споживання газу промисловістю збільшилось його використання на побутові потреби: 8,2 млрд. куб. м у 1990 р., 14,8 млрд. — у 2000, 17,5 млрд. — у 2005, 27 млрд. — у 2009 р. [17].

Не вражають і результати уведення в експлуатацію об'єктів альтернативної енергетики. До 2010 р. загальна потужність вітроелектростанцій повинна була скласти 2000 МВт, малих і мікро-ГЕС — 590 МВт, сонячних батарей — 95,5 МВт. Потужність невеликих ТЕЦ на біомасі планувалося довести до 410 МВт, а виробництво біогазу — до 5 млрд куб. м на рік. На жаль, ці плани не реалізовано. На кінець 2009 р. потужність вітроенергостанцій складала лише 181,5 МВт (9 % плану), виробництво біогазу дорівнювало 4,8 млрд куб. м (менше 1 % плану). Сумарно тільки близько 1 % всієї енергії в Україні у 2009 р. було вироблено за допомогою відновлювальних джерел [17].

У той же час Євросоюз впевнено розвиває альтернативну енергетику, тим самим створюючи передумови для розвитку українського ринку альтерна-

тивного твердого палива, незважаючи на відсутність стимулів усередині країни. У 2009 р. обсяг цього ринку склав 300 тис. тонн. Більше 90 % своєї продукції українські виробники експортують в Європу. За прогнозами фахівців, у 2010 р. ринок додасть не менше як 50 % і досягне 450–500 тис. тонн. В Українську асоціацію виробників альтернативного твердого палива щотижня надходять два-три запити. Сьогодні на стадії запуску перебувають близько 50 проектів з виробництва палива із відновлюваних джерел енергії. До того ж, сировини в Україні удосталь: річний технічно досяжний ресурс альтернативного твердого палива складає 63 млн тонн. Продукція користується попитом в Європі. Як правило, за 1 тону готової продукції трейдери платять не менше 100 євро, що дозволяє працювати з рентабельністю в 30–40 % [8]. Це говорить про те, що перспективи в українського ринку альтернативного твердого палива є. А з підвищенням цін на газ для населення для українських виробників, на думку практиків, відкриється і внутрішній ринок.

Ухвалення на державному рівні національного проекту «Нова енергія» і двох ключових національних проектів — LNG терміналу (скраплений природний газ — СПГ, англ. — LNG) і вітрових та сонячних електростанцій має не тільки здешевити, а й диверсифікувати ринок енергоресурсів. «Будівництво на чорноморському узбережжі терміналу з приймання 10 млрд. куб. м скрапленого газу (LNG — терміналу) повинно позбавити Україну від монопольного імпорту газу», — вважає керівник групи з підготовки національних проектів В. Каськів [15, с.10]. Генеральний директор ТОВ «Нафтогазстрой-інформатика» Л. Униговський стверджує, що постачання скрапленого газу на теперішній час є єдиним оптимальним за вартісними показниками варіантом серед усіх гіпотетично можливих проектів диверсифікації постачання газу в Україну [19, с.10].

З цим можна погодитися, пам'ятаючи про те, що бюджетних коштів для модернізації традиційної генерації енергоресурсів бракує (особливо з врахуванням міжнародних норм охорони довкілля), а недержавні інвестори не вкладатимуть кошти у генерацію, пов'язану з ризиками відносно постачання енергоресурсів.

Для України такими ризикованими для інвесторів галузями ПЕК є атомна і теплова на газі (російський імпорт). У вітчизняну вугільну електроенергетику активного інвестування теж не очікується. Привабливими для інвесторів технологіями генерації електроенергії в Україні є регазифікація LNG, а також сонячна і вітрова енергетика. Про це свідчать дані табл. 3.

Що стосується обсягів виробництва альтернативної електроенергії, то тільки розвіданий вітропотенціал дає змогу побудувати в Україні ВЕС загальною потужністю 20 000 МВт.

В Україні також розроблено концепцію програми «Видобуток і використання метану вугільних родовищ як альтернативного енергоресурсу». Мета

Середні питомі інвестиції в різні види генерації

Технологія генерації	Середні питомі інвестиції, дол./кВт
Вітроенергетика	1208
ТЕС на вугіллі з очисткою викидів	1290
ТЕС на газі (комбінований цикл з очисткою CO ₂)	2134
АЕС	4100

Джерело: Мінпаливенерго (<http:mpe.kmu.gov.ua/>)

програми вартістю близько 4 млрд. грн — створення умов для розроблення промислових технологій безпечного видобутку і використання метану, збільшення до 1 млрд куб. м на рік частки метану в структурі енергетичного балансу країни і виключення його викидів. Україна має значні запаси метану у вугільних родовищах — від 12 до 232 трлн. куб. м. Однак його значна частка перебуває у зв'язаному стані і лише незначна кількість — у вільному чи розчиненому. Тому дотепер обсяги видобутку і використання метану незначні — приблизно 900 млрд. куб. м [24]. За даними Мінвуглепрому, запаси шахтного метану Донбасу — 7–8 трлн. куб. м, а собівартість його видобутку може скласти близько 100–200 дол. за 1000 куб. м. На сьогодні на 62 шахтах використовують підземну дегазацію, але утилізується близько 80 млн. куб. м метану, що становить 4 % загального газовиділення [25].

У світовому обсязі видобутку метан вугільних пластів і сланцевий газ поки що становлять менш як 5 %. Унаслідок високої вартості їх вилучення з надр вони не спроможні суттєво вплинути на світові ціни на газ, але можуть скласти досить потужну конкуренцію на локальних ринках.

Висновки. Проведений аналіз свідчить про те, що збереження високих цін на газ стимулюватиме:

- енергозбереження і пошук альтернативних джерел енергії;
- розвідування нових запасів газу, збільшення його видобутку;
- укладання довгострокових контрактів на постачання газу;
- зниження податкового тиску на галузі ПЕК.

Для значного зростання видобутку газу з метою підвищення енергетичної незалежності України найближчими роками необхідно збільшити обсяг капіталовкладень у пошук і розроблення нафтогазових родовищ, що забезпечить добуток власних запасів вуглеводнів, дасть можливість оновити і модернізувати парк бурового і нафтогазопромислового обладнання, увести нові потужності та інтенсифікувати видобуток із існуючих родовищ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архангельский, Ю. Деякі питання структурної перебудови економіки України [Текст] / Ю. Архангельский // Економіка України. — 2010. — № 9. — С. 26–33.
2. Бакулін, Є. В оточенні газових потоків [Текст] / Є. Бакулін, Я. Яремійчук, І. Шваченко // Щотижневик «2000». — 2010. — 3 вер.
3. Гроші [Текст] / Економічна безпека/ Енергоринок. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.zerkalo-nedeli.com>.
4. Гончар, М. Критичні режими української ГТС [Текст] / М. Гончар // Дзеркало тижня. — 2010. — 17 лип. (№ 27).
5. Дікарев, О. Стратегічне освоєння енергетичних ресурсів шельфу світового океану [Текст] / О. Дікарев // Економіка України. — 2010. — № 1. — С. 60–73.
6. Євтушевський, В. Фактори формування енергетичної безпеки України [Текст] / В. Євтушевський, А. Кочедикова. // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Економіка. — Вип. 107–108. — К. : ВПЦ «Київський університет», 2009. — С. 15–17.
7. Економічна безпека [Текст] : навч. посіб. ; за ред. З. С. Варналія. — К. : Знання, 2009. — 647 с.
8. Електроенергетика України. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.epu.kiev.ua>
9. Енергетична стратегія України на період до 2030 р. (схвалена розпорядженням КМУ від 15.03.2006. № 145-р.) [Текст]. — К., 2006. — 129 с.
10. Экономическая безопасность государства и интеграционные формы ее обеспечения [Текст] / под ред. Вороновского Г. К., Недина И. В. — К. : Знания Украины. — 2007. — 392 с.
11. Экономическая и национальная безопасность [Текст] : учебник; под ред. Л. П. Гончаренко. — М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2008. — 543 с.
12. Конкурентоспроможність української економіки [Текст] / за ред. Б. Є. Кваснюка. — К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2006. — 354 с.
13. Кострубицька, О. Зміст та характеристика паливно-енергетичного комплексу [Текст] / О. Кострубицька // Право і суспільство. — 2008. — № 4. — С. 156–165.
14. Крюков, В. Оценка параметров развития российского нефтегазового сектора [Текст] / В. Крюков, В. Маршак // Вопр. экономики. — 2010. — № 7. — С. 87–91.
15. Кудря С. Національні проекти — крок до енергетичної незалежності України [Текст] / С. Кудря, В. Резцов // Дзеркало тижня. — 2010. — 9 жовт. (№ 37).
16. Кулік, М. Стратегічні перспективи розвитку енергетики України [Текст] / М. Кулік, Б. Стогній // Світогляд. — 2009. — № 3. — С. 42–45.
17. Модернізація електроенергетики. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.tek.ua>
18. Проблеми енергетичної безпеки [Текст] // Безпека життєдіяльності. — 2010. — № 1. — С. 11–13.
19. Униговський, Л. LNG-термінал. Що далі? [Текст] / Л. Униговський // Дзеркало тижня. — 2010. — 16 жовт. (№ 38).
20. Щотижневик «2000» [Текст]. — 2010. — 11 черв.
21. <http://www.mpe.kmu.gov.ua/fuel/control/uk/index/>
22. <http://www.minprom.gov.ru/does/strateg/1>

23. <http://www.kmu.gov.ua/>
24. <http://www.nerc.gov.ua/>
25. <http://www.mvp.gov.ua/>
26. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ

Дарных Г. Ю.

Исследованы состояние и перспективы развития нефтегазового комплекса как главной сферы обеспечения энергетической безопасности государства в свете трансформационных и глобализационных преобразований. Обозначены основные проблемы в сфере управления топливно-энергетическим комплексом и пути их разрешения.

Ключевые слова: *нефтегазовый комплекс, энергетическая безопасность, топливно-энергетический комплекс, альтернативная энергетика, возобновляемые энергисточники.*

MODERN PROBLEMS OF ENERGETIC SAFETY OF UKRAINE

Darnykh G. Y.

The status and perspectives of the development of oil and gas complex as the main sphere of providing energetic safety of the state in the light of transformational and globalization reorganizations have been studied. The main problems in the sphere of fuel and energetic complex management and the ways of their solving have been outlined.

Key words: *fuel and energetic complex, energetic safety, fuel and energetic complex, alternative energetics, renewable sources of energy.*

УДК 330.1:351.863:620.9

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА: КОНФЛІКТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ

*О. В. Овсієнко, кандидат економічних наук, доцент
Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого*

Досліджено суперечності, що виникають під час реформування інститутів енергоринку, як між його учасниками (споживачами, постачальниками,